

ЛАБАРАТОРИЯ МАШҒУЛОТЛАРИДА ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ОШИРИШ
ОРҚАЛИ ТАЛАБАЛАРДА ТАДҚИҚОТЧИЛИК ҚОБИЛИЯТИНИ ОШИРИШ.

У.Турдиев

ТКТИ Янгиер филиали

Ассистент ўқитувчи

С.Исаев

2-курс талабаси

Аннотация: *Лаборатория кластери асосида талабаларда тадқиқотчилик компетенциясини шакллантиришнинг назарий аспектларини очиб бериш орқали лаборатория кластери асосида талабаларда тадқиқотчилик компетенциясини шакллантиришнинг назарий аспектлари фан ва таълим интеграциясини таъминловчи мустаҳкамлик, барқарорлик, синергия тамойилларини муаммони қўйиш.*

Калит сўзлар: *мустаҳкамлик, барқарорлик, синергияб сабаб-оқибат, компетент ёндашув*

Annotation: *By revealing the theoretical aspects of the formation of research competence in students on the basis of a laboratory cluster, the theoretical aspects of the formation of research competence in students on the basis of a laboratory cluster put the principles of consistency, stability, and synergy, which ensure the integration of science and education, into a problem.*

Key words: *strength, stability, synergistic and causal, competent approach.*

Мамлакатимизда таълим ва фан назарий билимлар билан чекланган ҳолда ўргатилиб келинган ҳозирги вақтга келиб кластерли ёндашув таянган ҳолда муассасалар ёки ташкилотларнинг ташаббуси билан уларнинг ижтимоий ҳамкорлигининг шакли сифатида ягона таълим тизимини яратишни йўлга қўйилмоқда. Битирувчиларнинг таълим сифати ва компетентлигини ошириш таълим кластерига кирувчи ташкилотларнинг ресурслари ва имкониятларини бирлаштириш, ўқитиш ва тарбиялашнинг янги технологияларини жорий этиш зарурияти кўринмоқда.

Профессional ва олий таълим ташкилотларининг ўқув жараёнини ишлаб чиқариш корхоналари фаолияти билан интегралсиз қилиш мақсадида таълим кластери доирасида илмий лойиҳалар ва ўқув дастурларини амалга ошириш учун зарур бўлган лабораториялар, ўқув полигонлари ва бошқа тузилмаларни ташкил қилиш ҳуқуқи берилди. 2022-йил 7-июл, ПҚ-309-сон.

Шу боис мамлакатимиз олимларидан Б.М.Мирзаҳмедов, М.Джораев, О.Н.Аҳмаджонов, Д.А.Бегматова ва бошқалар томонидан физика соҳасида фаннинг назарий асослари, талабаларда илмий дунёқарашни ривожлантиришнинг ўзига хос методологик аспектларини ишлаб чиқиш муаммолари ўрганилган. Ўрганишлар шуни кўрсатдики

Лаборатория кластери асосида талабаларда тадқиқотчилик компетенциясини шакллантиришнинг назарий аспектларини очиб бериш орқали лаборатория кластери

асосида талабаларда тадқиқотчилик компетенциясини шакллантиришнинг назарий аспекти фан ва таълим интеграциясини таъминловчи мустаҳкамлик, барқарорлик, синергия тамойилларини муаммони кўйиш ва ўрганиш жараёнида сабаб-оқибат муносабатида қўллаш асосида очиқ берилиши мумкин.

Лабораторияда физик ўқув ресурслардан оптимал фойдаланишни таъминлаш мақсадида мустақил таълим назорат ишларини илмий фаолиятга йўналтириш орқали лабораториянинг ишлаш тартибини оптималлаштириш зарурияти кўришимиз мумкин бўлади

И.Б. Асқаровнинг таъкидлашича тадқиқотчилик фаолияти – бу инсон, жамият, атроф-муҳитнинг тузилиши, фаолият кўрсатиши ва ривожланишининг асосий қонуниятлари ҳақида янги билимларни олиш ва уларни амалий мақсадга эришиш учун қўллашга йўналтирилган фаолият ҳисобланади.

Н.Н.Нарзиеванинг фикрича “Компетенция” билим, кўникма ва малакаларнинг самарали қўлланиши; “компетентлилик” эса муайян фаолиятни амалга ошириш учун мавжуд ҳамда юзага чиқиши мумкин бўлган лаёқатдир. Таълимга компетент ёндашув ўқувчиларда ҳосил бўлган компетенциялардан шахсий, касбий ва ижтимоий ҳаётда учрайдиган турли вазиятларда самарали фойдаланишга ўргатишни кўзда тутди.

Талабаларнинг инновацион компетентлиги унинг касбий компетентлигининг бир қисми ҳисобланади. Талабаларнинг инновацион компетентлигини шаклланиши – бу табиий хусусиятга эга ва ташқи омиллар таъсирида амалга оширилади, олий таълим тизимига янгиликларни мақсадли равишда киритиш учун талабанинг шахсий, назарий ва амалий тайёргарлигини такомиллаштириш доимий жараён эканлиги алоҳида таъкидлаш лозим.

Талабаларнинг инновацион компетентлигини шакллантириш бўйича ёндашувларни кўриб чиқиш қуйидаги муаммоларни ажратиш олишга имкон берди:

-методологик инновацион компетентлигини шакллантириш асосларини белгилаш;

-педагогик инновацион компетентлигини шакллантириш жараёнининг мақсадлари ва мазмунини расмийлаштириш;

-психологик инновацион фаолиятга мотивацион тайёргарлиги жараёнининг хусусиятларини ёритиб бериш;

Фаолият инновацион компетентлигини шакллантириш жараёнини ташкил этиш шакллари ва воситаларини яратиш.(ҳаракатлар, амаллар) Ушбу муаммоларни ҳал қилиш учун талабаларнинг тадқиқотчилик компетентлигини такомиллаштириш мезонлари ишлаб чиққан.

Ушбу мезонларни фойдаланиб физикадан лаборатория кластерини ташкил этиш асосида талабаларнинг тадқиқотчилик фаолиятини шаклланиши орқали муаммони кўра билиш, мақсад, вазифаларни белгилаб олиш, ечимга доир гипотезалар ишлаб чиқиш, уларни алгоритмлаш, оптимал ечимни танлаб олиш, хулосалаш каби тадқиқотчилик кўникмаларига эга бўлади.

1. П. Гиридхар Кинианд Рамеш С. Бансал, Энергй манагемент сйстемс. Публишед бй ИнТеч. ЖанезаТрдине 9, 51000 Рижека, Срoатиа. Сопйригхт © 2011 ИнТеч. (п.61)

2. Гайибов Т.Ш. Энергетика ва энергия самарадорлик муаммолари. Ўқув услубий мажмуа. ТДТУ қошидаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тармоқ маркази 2016 й.

3. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. ЎзР Президентининг лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқи. – Т.: "Ўзбекистон" НМИУ, 2016. – 56 б.

4. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. ЎзР Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган танта-нали маросимдаги маъруза 2016 йил 7 декабр. – Т.: "Ўзбекистон" НМИУ, 2016. – 48 б.

Интернет матириаллари

1. Инфосом.узелектрон журнали: www.инфосом.уз

2. www.пресс-уз.инфо

3. www.зиёнет.уз

4. www.эду.уз